

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 26 november 2015

Mål nr

Ö 4586-14

KLAGANDE

Legislatio Juridik AB i likvidation i konkurs, 556836-1462

Likvidator: Advokat A F

MOTPART

N B

Ombud: Jur.kand. J P

SAKEN

Avvisande av ändringsyrkande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2014-08-25 i mål T 5768-14

Dok.Id 113177

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut att avvisa Legislatio Juridik AB:s i likvidation i konkurs överklagande beträffande ersättningskyldighet för N Bs rättegångskostnader i tingsrätten.

Högsta domstolen avvisar Legislatios yrkande om ändring av rättegångskostnaderna i tingsrätten.

Hovrätten ska pröva frågan om skyldighet för part att ersätta motparten för rättegångskostnad i Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Legislatio har yrkat att Högsta domstolen ska ändra hovrättens beslut att avvisa överklagandet beträffande ersättningskyldigheten för N Bs rättegångskostnad i tingsrätten. Vidare har Legislatio yrkat att Högsta domstolen ska besluta om ändring av tingsrättens beslut om rättegångskostnader. Legislatio har även yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

N B har motsatt sig ändring av hovrättens beslut.

SKÄL

Bakgrund och frågan i Högsta domstolen

1. Legislatio väckte talan mot N B och yrkade att tingsrätten skulle förplikta honom att betala visst kapitalbelopp och ränta till bolaget. Därutöver yrkade Legislatio ersättning för rättegångskostnad. Tingsrätten ogillade käromålet och förpliktade Legislatio att ersätta N B för dennes rättegångskostnad.

2. Legislatio överklagade domen och vidhöll sitt betalningsyrkande. I överklagandet angavs även att tingsrättens dom överklagades ”i sin helhet”. Sedan Legislatio, efter det att överklagandetiden gått ut, hade förelagts att komplettera överklagandet, yrkade bolaget även viss befrielse från skyldigheten att ersätta N B för dennes rättegångskostnad i tingsrätten. Hovrätten har avvisat Legislatios yrkande beträffande ersättningskyldighet för N Bs rättegångskostnader i tingsrätten.
3. Frågan i målet är om överklagandet till hovrätten kan anses innefatta det avvisade yrkandet.

Den rättsliga regleringen

4. Bestämmelser om överklagande av en tingsrätts dom i ett tvistemål finns i 50 kap. rättegångsbalken. Av 4 § första stycket 2 framgår att klaganden ska ange i vilken del domen överklagas och den ändring i domen som yrkas. Enligt 25 § andra stycket får en klagande inte ändra sin talan till att avse någon annan del av tingsrättens dom än den som har uppgetts vid överklagandet.
5. Uppfyller inte överklagandet föreskrifterna eller är det på något annat sätt ofullständigt, ska hovrätten enligt 50 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken förelägga klaganden att avhjälpa bristen. De uppgifter som klaganden lämnar i en kompletteringsskrift hör till överklagandet. Ett preciserat yrkande som framställs inom den förelagda tiden betraktas som framställt i överklagandet, trots att preciseringen har skett efter utgången av klagotiden (se prop. 1993/94:190 s. 128). Däremot ska ett föreläggande att komplettera eller klarlägga vissa frågor inte likställas med att domstolen lämnar en ny tid för överklagande (se NJA 1974 s. 274).

Närmare om överklagandet som ram för processen

6. I ett överklagande ska alltså anges både i vilken del som domen överklagas och den ändring som yrkas. Processens ram ska på detta sätt läggas fast inom överklagandefristen. Högsta domstolen har vid flera tillfällen prövat i vad mån ändringsyrkanden kan anses innefatta även den lägre rättens avgörande i rättegångskostnadsdelen. Rättspraxis har sammanfattats så att ett ospecificerat överklagande avser även kostnadsfrågan, medan denna inte ska tas upp till prövning om överklagandet uttryckligen avser ändring endast av huvudsaken (jfr Per Olof Ekelöf m.fl., Rättegång III, 7 uppl. 2006, s. 326 samt Lars Welamson och Johan Munck, Processen i hovrätt och Högsta domstolen, Rättegång VI, 4 uppl. 2011, s. 60).

7. I rättsfallet NJA 1960 s. 503 hade en person överklagat en dom med yrkande om bifall till sin vid första instans i huvudsak förda talan. I överklagandet hade han noga angett sina yrkanden i huvudsaken. Sedan fullföljdstiden hade löpt ut framställde han yrkanden även beträffande rättegångskostnaderna i första instans. Högsta domstolen kom fram till att hovrätten inte kunde pröva detta yrkande (jfr i samma riktning även NJA 1962 s. 660, NJA 1964 s. 279, NJA 1970 s. 233 och NJA 1983 s. 875). Till stöd för denna restriktiva linje har, förutom lagtextens utformning (se p. 4), åberopats att det inte alltid finns ett naturligt samband mellan rättegångskostnadsfrågan och själva saken. Det kan alltså förekomma fall då motparten inte har anledning att av klagandens ståndpunkt i huvudsaken dra den slutsatsen, att denne vill få ändring även rörande rättegångskostnaderna vid den lägre rätten (jfr NJA 1997 s. 288).

8. I rättspraxis kring processens ram förekommer det även fall där Högsta domstolen har intagit en mindre restriktiv hållning till det som klaganden angett i överklagandeskriften. Har klagandens yrkande avsett endast bifall till den i målet förda talan, ogillande av motpartens talan eller upphävande av

lägre rätts dom, så har detta ansetts innefatta samtliga frågor rörande rättegångskostnaderna. Av rättspraxis framgår också att om en part yrkar bifall till sin talan får han, med hänsyn till vad yrkandet syftar till, anses även ha yrkat ersättning för egna kostnader. Det har då uppfattats som naturligt att klaganden har avsett att bli befriad från betalningsskyldigheten för motpartens kostnad. (Jfr NJA 1963 s. 81, NJA 1965 s. 306, NJA 1968 s. 481, NJA 1979 s. 293, NJA 1982 s. 502, NJA 2001 C 28, NJA 2004 s. 69 och NJA 2007 s. 108.)

9. Det har diskuterats vad som bör gälla i det fallet då klaganden yrkar befrielse från skyldighet att betala motparts kostnad och senare också framställer yrkande om ersättning för egna kostnader i lägre rätt (jfr justitierådet Linds tillägg i NJA 1960 s. 503). Högsta domstolen har i det hänseendet intagit ståndpunkten att överklagandet även i sådana fall innefattar rättegångskostnaderna i hela dess vidd (se NJA 1963 s. 81 och NJA 1968 s. 481, jfr även NJA 1979 s. 293 men också NJA 1981 s. 683).

10. Det är angeläget att det står klart huruvida överklagandet avser domen i dess helhet eller endast en viss del av denna. Ordalydelsen är då en given utgångspunkt, men denna kan inte under alla förhållanden vara utslagsgivande (jfr NJA 1983 s. 567). Även frågor som är naturligt förbundna med en överklagad del av domen bör i regel anses inbegripna i överklagandet.

11. Om det finns skäl för att anta att klaganden kan ha menat något annat eller mer med sitt överklagande än vad som framgår av ordalagen, ska domstolen försöka klarlägga vad klaganden vill. Det gäller även om ordalagen i och för sig är klara. Skulle klaganden ha formulerat sig oklart måste domstolen redan av det skälet försöka reda ut vad klaganden menar.

Bedömningen i detta fall

12. Legislatio yrkade i överklagandeskriften att motparten skulle förpliktas att betala ett kapitalbelopp och ränta, vilket motsvarar talan i tingsrätten. Skriften innehöll också argumentering i sak. Därutöver angav bolaget att tingsrättens dom överklagades i sin helhet. Det är naturligt förbundet med den i hovrätten förda talan att bolaget vid framgång också vill ha ändring beträffande rättegångskostnaderna i tingsrätten, såväl egna som motpartens.

13. Legislatios senare framställda yrkande om en viss befrielse från skyldighet att ersätta motpartens kostnader i tingsrätten förutsätter emellertid att bolaget inte skulle ha framgång med sin talan i själva saken. Det yrkandet kan därför inte anses vara så förbundet med överklagandet i huvudsaken att det kan anses vara inbegripet i detta.

14. Som nämnts angav emellertid Legislatio också att tingsrättens dom överklagades i sin helhet. Vad som menas med det framstår som oklart, och hovrätten förelade bolaget helt riktigt att komplettera överklagandet (jfr p. 5 och 10). Yrkandet om en viss befrielse från skyldighet att ersätta motpartens kostnader framställdes därefter inom den förelagda tiden och måste ses som en precisering av det öppna yrkande som framställdes i överklagandeskriften. Yrkandet ska därför anses vara framställt i överklagandet, trots att preciseringen har skett efter utgången av klagotiden (jfr p. 5).

15. Slutsatsen blir att Legislatios yrkanden beträffande rättegångskostnader i tingsrätten i sin helhet har framställts i behörig ordning. Det medför att hovrättens avvisningsbeslut ska undanröjas.

Övrigt

16. Legislatios yrkande om ändring av rättegångskostnaderna i tingsrätten kan inte prövas av Högsta domstolen i detta mål och ska därför avvisas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad, Martin Borgeke, Svante O. Johansson (referent) och Lars Edlund
Föredragande justitiesekreterare: Alexander Nilsson